

Inhoudelijke voorbereiding 3

Schriftgedeelte

Johannes 4:1-42

Thema

In gesprek met ... de Samaritaanse vrouw.

Exegese

Vers 1-3 In de hier beschreven tijd waren er meer mensen die doopten. Het bijzondere van deze doop was de boodschap van geloof en bekering. Omdat de Farizeeën bijzondere interesse hadden voor Johannes de Doper (1:19, 24) is het niet verwonderlijk, dat zij ook interesse hadden in het werk van Jezus. Jezus vertrok uit Judea om geen plotseling conflict met hen te hebben, mogelijk over de doop.

Vers 4-14 Jezus zet koers naar Galilea. Hij kon kiezen om door Samaria te gaan of om langs Samaria heen te trekken via het Overjordaanse. Door Samaria was de kortste route en zo kwam Hij in de stad Sichar. Johannes deelt mee, dat daar een bron te vinden is en die heeft een sleutelfunctie in deze geschiedenis.

Terwijl Jezus Zijn discipelen de stad in stuurt om eten te kopen, zit Hij daar vermoeid bij de bron. Het is op het heetst van de dag. Jezus is dorstig van de reis. Zijn verzoek aan een vrouw is al verwonderlijk (vers 27), maar dat Hij dat als Jood aan een Samaritaanse vrouw vraagt, is voor de vrouw des te opmerkelijker.

In vers 10 tilt Jezus het gesprek op een hoger plan door te spreken over Gods gave, namelijk Christus zelf. Als zij die kende, zou haar antwoord heel anders zijn. Hij spreekt tot de vrouw over het leven dat Hij brengt. Jezus' opmerking over het levende water is het werk van de Heilige Geest en daarmee verbonden aan Christus.

De vrouw lijkt nog steeds niet door te hebben dat Jezus het gesprek op een hoger plan tilt. Ze deelt verbaasd mee, dat Jezus niets heeft om het 'levende' water te putten. Hiermee doelt ze op het opborrelende water van de bron. Zij houdt Hem voor dat Hij zich nogal wat inbeeldt. Is Hij soms 'meer' dan hun vader Jakob?

Jezus gaat echter niet op haar ironie in en legt uit, dat wanneer zij zou putten uit de bron, zij opnieuw dorst zou krijgen. Het drinken uit de bron zou de dorst niet voorgoed wegnemen, in tegenstelling tot het levende water dat Jezus geeft. Zie hiervoor Jesaja 49:10.

De vrouw blijft denken op volledig natuurlijke wijze en heeft er wel oren naar om nooit meer naar de bron te hoeven komen om water te putten. Als de Vreemdeling de waarheid spreekt, is Hij werkelijk meer dan hun vader Jakob.

Vers 15-19 De vraag, die Jezus haar stelt om haar man te gaan halen, onthult Zijn werkelijke identiteit. Hiermee zet Hij de vrouw met beide benen op de grond. De plotselinge wending van het onderwerp is wel abrupt, maar niet kunstmatig. Jezus laat haar hiermee zien dat zij twee dimensies, van waar het werkelijk om gaat, niet begrijpt: (1) het werkelijke karakter van haar

dorst, (2) Jezus Die haar kan redden van haar dorst door Hem te erkennen als de Messias, Die ook zij verwacht (vs. 25). De vrouw reageert door Jezus mee te delen dat zij geen man (enkelvoud!) heeft. En Jezus vindt dat zij goed geantwoord heeft. Want zij heeft niet één man gehad, maar wel vijf andere mannen voordat zij leefde met haar huidige man. Jezus trekt haar leven in het licht. De vrouw erkent dat Hij gelijk heeft en erkent ook Zijn profetische blik.

Vers 20-26 Om te horen wat voor profeet Jezus nu is, brengt zij het heersende theologische conflict tussen de Joden en Samaritanen naar voren. Dit doet zij echter niet omdat zij niet over haar verleden wil praten. Jezus pakt dit aan door te spreken over de echte aanbidding. Echte aanbidding is geestelijk. Dit is niet aan een plaats gebonden. Jezus laat het gebrek zien van de Samaritaanse aanbidding. Zij verwerpen de profetische boeken, de Psalmen en de historische boeken van het Oude Testament. Dat de Joden superieur zijn boven de Samaritanen komt door het feit, dat de Joden bekend is gemaakt dat de zaligheid (redding) uit de Joden zal zijn. De Joden staan in de stroom van de heilsopenbaring van God.

In vers 23 refereert Jezus aan een crisis. De werkelijke crisis is de afbraak van Zijn eigen tempel. Jezus is immers de definitieve openbaring van God. De 'geest' waar Jezus over spreekt is in de eerste plaats de menselijke geest, hoewel dit niet zonder de Geest kan (Romeinen 8:26). Jezus gaat vervolgens spreken over de goddelijke natuur. God is een Geest. Jezus grijpt terug op het feit dat God niet aan een plaats of aan dingen gebonden is. Het 'moeten' in vers 24 is een goddelijk moeten. Omdat God een Geest is, moeten wij bidden in de geest en met heel het hart.

Dan grijpt de vrouw terug op haar Messiasverwachting en op Zijn onderwijs (zie Deuteronomium 18:15-19). Daarop erkent Jezus volmondig dat Hij de door haar verwachtte Messias is. Dit is de eerste, maar ook de laatste keer dat Hij dit zo volmondig doet ten overstaan van vreemden, buiten Zijn discipelkring.

Vers 27-30 Met de opmerking over de werkelijke identiteit van Jezus is ook het gesprek tot een hoogtepunt gekomen. Tegelijk met dit hoogtepunt komen de discipelen terug. Hun zwijgen verraadt de omgangsvormen van die tijd. De reden voor hun zwijgen is het feit dat zij wel weten dat Jezus dit niet voor niets doet. De vrouw is diep onder de indruk en gaat terug naar de stad terwijl zij haar werk laat liggen. Zij kwam immers om water te putten. In haar mededeling klinkt zekerheid door, dat deze Mens de Christus is. De mensen lopen zelf de stad uit tot Jezus om te kijken of Hij echt de Messias is en belijden dit later volmondig (vs. 42).

Vs. 31-38 Na het gesprek met de Samaritaanse vrouw heeft Jezus ongetwijfeld nog honger en dorst. We lezen immers niet, dat Hij enig voedsel of water gekregen had van die vrouw? De discipelen komen terug uit de stad met voedsel en sporen Jezus aan om te eten. Het antwoord van Jezus is kenmerkend voor het Johannesevangelie. In vers 31 maakt Hij een scheiding tussen 'ik' en 'jullie'. Net als bij Nicodemus begrijpen zij de diepere betekenis van Jezus' woorden niet. Dit is het startpunt voor Jezus om hen onderwijs te geven. In vers 34 spreekt Jezus over Zijn missie. Gehoorzaamheid aan de goddelijke wil is Zijn grote werk. Het 'volbrengen' is hetzelfde werkwoord als in Johannes 19:30 ("het is volbracht")!

Vs. 39-42 De focus verschuift van de discipelen naar de Samaritanen. Zij zijn de stad uitgegaan en luisteren naar de woorden van Jezus. Zij geloven in Hem door het 'zaad' van de vrouw. Jezus wil op hun verzoek ingaan om te blijven en blijft twee dagen. In die tijd is er een grote 'oogst'. Uit Zijn evangelie werd de belijdenis van de mensen geboren, waarbij de Samaritaanse vrouw een middel is geweest.

Geloofsleer

NGB art. 18

De mensheid van Jezus

HC zondag 41

Het zevende gebod

Gebedspunten

- Bidden voor zendings- en evangelisatiewerk(ers)
- Danken voor het schone drinkwater dat tot onze beschikking staat
- Bidden voor landen waar weinig of geen (schoon) drinkwater is
- Danken voor hét Levende Water, nl. Jezus, wat nog steeds aangeboden wordt
- Bidden voor landen waar de boodschap van het Levende Water nog niet klinkt

Psalm- en liedlijst

• Ps.25:4 en 6	's HEEREN goedheid kent geen palen
Wie heeft lust den HEER' te vrezen
• Ps. 32:3	'k Bekend', o HEER', aan U oprecht mijn zonden
• Ps. 42:1	't Hijgend hert der jacht ontkomen
• Ps. 81:12	Opent uwe mond
• Ps. 147:10	Hij gaf aan Jakob Zijne wetten
• UAM	De Heer' is mijn Herder
• UAM	Uit ieder volk, uit elke stam
• ZB	Alzo lief had God de wereld
• ZB	O, alle dorstigen

Introductie op de vertelling

Zet een glas water op tafel. Wat moet je doen als je dorst hebt? Inderdaad, iets drinken. Gelukkig hebben wij water genoeg. We kunnen drinken zoveel als we willen. Wat gebeurt er als je een glas water hebt gedronken en je gaat daarna een potje voetballen? Dan krijg je weer dorst. Je hebt weer iets te drinken nodig. Ook al drinken we nog zoveel water, we hebben steeds weer drinken nodig.

Vandaag horen we in de vertelling dat de Heere Jezus water kan geven, waardoor je nooit meer dorst krijgt. Luister maar.